

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΟΡΟΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Η ΧΗΡΑ

Κάθε μεσημέρι και κάθε βράδυ, τον έβλεπε ο Αλδισμότατος να γριφίζει από τη δουλειά του, κοιραμένος και σκυφτός, και να κοιβα-

Η πηγαίνοντας κάνα φρέσκο μαρούλι για σαλάτα στο σπίτι του...

λαχανικό στο σπίτι τον ή καμιά σακούλα δοσριά. Κάποιον- κάποιον, τις γιορτές, έφερνε για τη φάμλια του και λίγο κρέας, μαζύ με κανένα χλωρόφύλλο και θροσσερό μαρούλι, που φάνταζε άπανά στο άδυνατομένο και ξεραμένο του κορμί σαν φρεσκοφύλλιασμα νέων βλασταριών άπανά σ' ένα ξεραμένο λούτσουρο, σ' έναν ξερό κορμό...

Ήταν ήσυχος και πράος άνθρωπος, καλός χριστιανός, αδέξμαχος, δουλειτής. 'Από τὸ πρωί ὡς τὸ βράδυ' δουλεψε, με τὴ φραλτσέτα ἢ τὸ κλαδευτήρι, στ' ἀμπελί του. Τὴν Κυριακὴ πήγαινε στὴν ἐκκλησιά, κ' ἄστερα γύριζε στὸ σπίτι. Κατὸ ἀνθρώπου ποτὲ δὲν ἔκανε, κ' ἡ καλύτερα ἔβγαινε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του.

— Ἀνθρώπος τὸ Θεοῦ καὶ τῆς δουλειᾶς! Ἐλεγε ἀλοι γι' αὐτόν.

Ὁ Θεὸς τοῦ ἡμέρους τις ἡμέρες του, μέρες ἡσυχίας, εἰρηκτικές, χωρὶς πόθους καὶ ἀπαντοχῆς, χωρὶς ἔξαρτες καὶ κακίες, ἡμέρες ἀγαλῆς καὶ ταπεινῆς ὡς τὸν φρυταδάκια καὶ τὶς κορυφῆς τὸν ἀγρολαχανικῶν ποὺ μάζευε στὴν ἐξοχή. Ὁ Θεὸς, εἶπαμε, τοῦ ἡμέρους τις ἡμέρες καὶ ἡ δουλειὰ τοῦ εἶχε σκληρῶναι τὰ χέρια, τοῦ τάχε καρουλιάζει, μαζέμει καὶ ξεραίνει ὡς νὰ ἦσαν καθούρια!...

Μὰ τώρα ἀναλατινῶναι κ' αὐτὰ! Πάει παλιὰ, πεθάνει!... Τὰ δουλειτάρικα καὶ ροζάρικα χέρια του τὰ στήθος του ἀπάνω σταυρωμένα, ὅταν ἦσχο πλεόν καὶ καλοντ-μένο τὸν ξεπλώσανε στὸ νεκροκρέββατο, χωρὶς τὴ φραλτσέτα καὶ χωρὶς τὸν κλαδευτήρι του, χωρὶς τὰ ψώνια του καὶ τὰ λαχανικά του. Κοιτεται παλιὰ στὴ μέση τοῦ σπιτιοῦ, ὡς πεισιμωμένος, μὴν ἀκούγοντας τις φωνῆς καὶ τοὺς θρήνους τῆς γυναίκας του, τὰ δάκρυά της καὶ τοὺς σπαραγμούς της, πρώτη φορὰ βαρῆς κ' ἀμύλητες σ' αὐτήν, χωρισμένος ἐκεῖ κατὰ τὴν Ἀνατολή, ὡς νὰ τὸν τραβῶσε κατὰ τὸ κρυφὸ καὶ τὸ ἀμείλικτο, κατὰ τὸ ἀπαρηγνικὸ καὶ τὸ σκληρὸ στὸ νέο ὄρομο, τὸν μυστηριώδη κ' ἄγνωστο, ὅπου ἀνοίχτηκε μπροστά του!...

Καὶ νῆτος τώρα, ξεπλωμένος καταγῆς

Ἐτρέξ' ἄμέσως ὁ παπᾶς ἅμα τὸν κάλεσαν. Εἶδε τὴ γυναῖκα τοῦ μακαρίτη νὰ χτυπεῖται καὶ νὰ μαδιεῖται καταγῆς, νὰ σπαραξεται καὶ νὰ ζήτη νὰ τὴν ἀκούση ὁ ἄντρας της, ποὺ ἦτανε τώρα παλιὰ ἡσυχος καὶ γαλήνιος, ποὺ δὲν ἦταν πλεὸν δικὸς της.

Κάποιον ἄλλον δύναιμι, πλεὸ μεγάλη ἀπὸ τὴν ἀγάπη της καὶ πλεὸ βαθεῖα ἀπὸ τὴν στοργή της, τῆς τὸν πῆρε καὶ τῆς τὸν ἰστέρησε...

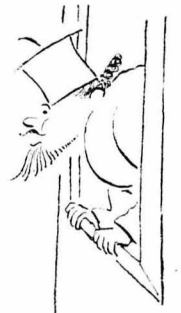
Κόκκινα τὰ μάγουλά της ἀπὸ τὰ χτυπήματα, βρεγμένο ἰὸ νεανικό, τὸ στοργυλλὸ της πρόσωπο ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ δάκρυα, ὡς νὰ ἦτο φρεσκοπλυμένο ἀπὸ τὴ βροχή, με τὰ μαλλιά της χυμένα ἀρθρα ὡς τὶς πλάτες της, με τὶς λαμπαδηλιές της ἀνοχτιές, ποὺ ἄρπιναν νὰ φαίνονται ἕνα ἀστοργυλλὸ καὶ κροστὸ στήθος, φωτερό καὶ πῆλλεικο ὡς ἄμπαλοχάραγμα αὐγῆς...

Ὅταν ἔπλυνε γυμνάσθη καὶ στοργυλλή...

Ἄχ! Πόσο τὴ λαχταροῦσε καὶ τὴν ἐπιγούρευε, καὶ τὴ ροφούσε κάθε ἡμέρα με τὰ μάτια του, ἀπ' τὸ γειτονικὸ παράθυρό του, νέος ἄκομα αὐτός, χῆρος ἀπὸ διὰ χρόνια, με ἄμα ἀνὸ πὸν ἔβραζε μέσα στὸ κορμὶ του, ὡς νὰ μωστὸς δινάτος μέσα στὸ βαρέλι...

Πόσες φορὲς δὲν γούφλωναν τὰ μάτια του καὶ δὲν τοῦ ἔρχότανε νὰ σκάσει τὸ κεφάλι του ὡς νὰ καρποῦξ, ὅταν τὴν ἔβλεπε ν' ἀνεβοκατεβαίνει στὸ σπιτικό της, με τὸ σφιχτὸ σῶμα της καὶ τὰ γοργὰ κινήματά της, καὶ πόσες φορὲς δὲν ἐμακάρισε καὶ δὲν ἐμίσησε συγχρόνως ἐκεῖνον τὸν κακομοῖρη τὸν ἄντρα της, τὸν πάντα σκυφτό, τὸν ἀποκαμωμένο ἀπὸ τὴ δουλειὰ, τὸν ἀποξηραμένο ἀπὸ τὸν ἄγωνα. Κι' ὅσο ἐκείνος ἀδυνατίει, τόσο ἔβρεθε κ' ἐπάγγαινε αὐτὴ, ὅσο ἐκείνος στέγγεινε, τόσο φρεσοκάρειεν ἐτούτη καὶ ροδοβολοῦσε, ὡς νὰ ἔλιωνε ἐκεῖνος γιὰ νὰ θρέψη καὶ νὰ ζωογονήσει τὴ γυναῖκα του!...

Τὴν κῆταζε ἀπ' τὸ γειτονικὸ παράθυρό του

Μὰ τώρα νῆτος ξεπλωμένος καταγῆς, με σταυρωμένα τὰ χέρια, τὰ χέρια τὰ κοιραμένα καὶ σκληρωμένα ἀπ' τὴ δουλειὰ, τὰ ὄμοια με καθούρια, στολισμένα κ' ἡσυχος, καλὸς πάντοτε καὶ ταπεινός, τόσο καλός, ποὺ ἀκούσε, ἄθρηξες, τοὺς κρυφούς πόθους καὶ τὶς βαθεῖες σκέψεις τοῦ παλιὰ, καὶ φεγγεῖ σιωπηλὸς καὶ ταπεινός ἀπ' αὐτὸ τὸν κόσμο, ἀγίνοντας τὸ κλαδευτήρι, τὴ φραλτσέτα, τὴ γυναῖκα του, τὸν κόσμο τὸν δικὸ του τὸ πτωχό, τὸν κόσμο του τὸν περιορισμένο, γιὰ νὰ μὴν ἐνοχλή παλιὰ κανένα με τὴν παρουσία του...

— Κοιράγιο! Κοιράγιο, κινὰ Μαλιματῆ, λέει ὁ παπᾶς τῆς χῆρας. Δὲν εἶσαι οὔτε ἡ πρώτη, οὔτε ἡ τελευταία, οὔτε ἡ δεύτερη!... Κοιράγιο κ' ὄλοι ἐκεῖ θὰ πάμε!...

Καὶ φόρεσε τὸ πετραχάκι του, κ' ἀνοίξε τὸ βιβλίον του νὰ πῆ τὴν ἐπιθανάτιο εἶχη!

Ἄλλα μὰ λαμπάρια ἔβγαγε, μ' ἕνα φῶς ἡσυχὸ καὶ μαλακὸ, καὶ, πλάι, σ' ἕνα δοχεῖο πῆλινο, λίγο λιθιὰν σκόρπιζε τὴν εὐδοῖά του στὴν κάμαρη.

— Τὶ κοιράγιο νὰ κάνω, ἄγιε μου Δέσποτα, εἶπε ἀβήγοντας ἡ χῆρα, ποὺ ἔχασα τὸν ἀνθρώπο μου, τὸ στήριγμα καὶ τὴν ἀπαντοχή μου!...

— Κοιράγιο, καὶ σπὸς Θεοῦ τὸ θέλημα κανέναν τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ κάνει!...

— Ἐλνε μεγάλος ὁ Θεός, μὰ ἐγὼ εἶμαι φτωχὴ καὶ κακομοῖρα!...

Ὁ παπᾶς ἄρχισε τὶς εὐχὲς τὸν νεκρόν. Μοιρομυρίζε, γοιγοῦντοῦσε, βλοσυρὸς τὸ νεκρὸ, καὶ κῆταζε τὴ χῆρα. Ἐκεῖνη εἶχε σιωπηρῶς τὸ πάτομα. Ἡ θεὰ τοῦ παπᾶ τῆς εἶχε δώσει τώρα πλεὸ βαθεῖα αὐθῆρα τοῦ θανάτου ποὺ τὴν ἐπῆλξε, κ' ἡ ἀπελπισία της ἀνενοήθηρε, πλημμύρισε τὴν ψυχὴ της καὶ ξεχάθηκε σὲ θρήνους καὶ σὲ δάκρυα.

Σύβηκε κοντὰ στὸν ἄντρα της καὶ, χαϊδεύοντας τ' αὐλακωμένο ἀπὸ τὶς ρυτίδες πρόσωπο του, ἄρχισε νὰ ρεχάζη, ὡς νὰ ζήτησε βοήθεια ἀπὸ κάποιον, ὡς νὰ ἐπρόκειτο κάποιος νὰ τὴν ἀκούση καὶ νὰ τρέξῃ νὰ ζυγνήσῃ τὸ νεκρὸ γιὰ παρηγοριά της.

— Ἄχ, ἀντροῦλή μου, με ποῖον θὰ πάω τώρα στὸ ἀμπελί παλιὰ; — Ἐγὼ καὶ σὺ!... ἀλληλοῦτα, ἔβλεπε ὁ παπᾶς, μὴ χροταίνοντας νὰ βλέπῃ τὸ ὄρατο ἐκεῖνο σῶμα με τὰ τόσα θέληγτρα ποὺ σπαραξόταν καὶ λυγίζόταν καταγῆς ἀπ' τὸν πόνο.

— Ἄχ, ἀντροῦλή μου, καὶ με ποῖον θὰ πάω στὴ σταφίδα, ἡ φταχῆ;... — Μ' ἐμένα, εὐλογημένη μου!... ἀλληλοῦτα!... ἀλληλοῦτα!... Κόριε ὁ Θεὸς ἡμῶν!... μοιρομυρίζε ὁ παπᾶς ἀλλάζοντας... τροσάριο.

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

Θεὲ ἡμέροσέ τινε μὰ μέρα καὶ γιὰ μένα. Ἄναι τὰ μάτια μου στεγνὰ καὶ ὄχι δακρυσιμένα. Ὅποιος ψηλὰ - ψηλὰ πετᾶ, στὸν οὐρανὸ θὰ [φτάση, τοῦναι γοαιμένο τοῦ κοχλιοῦ καὶ τοῦ καθροῦ [νὰ μοιάση.

Μὲ τὴ φραλτσέτα καὶ τὸ κλαδευτήρι του

Βλέπιε ἐκεῖνο τὸ βουνὸ καὶ πίσω παραπίσω, ἐκεῖ θὰ εἶν' ὁ τάφος μου ἂν θέν ὡς ἀποχτήσο.